

Enontekiön kunnan lausunto saamelaiskäräjälain uudistuksesta eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Enontekiön kunta ei pidä hyväksyttävänä nykyisen lain 9 § muutoksia neuvotteluvelvoitteen osalta eikä lakiesitystä koskien pykälää 9 § a, joka on osaltaan erittäin väljästi kirjoitettu esitys. Enontekiön kunta pitää nykyisessä laissa määriteltyjä neuvotteluvelvoitteita riittävinä. Lain muutos mietinnön mukaisesti johtaisi erittäin todennäköisesti kunnallisen itsehallinnon kanssa ristiriidassa olevan veto-oikeuden muodostumiseen maankäyttöön ja elinkeinojen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

Enontekiön kunta haluaa korostaa, että saamelaiskäräjälain muutoksessa ei tule pyrkiä luomaan lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka olisivat ristiriidassa maankäytön suunnitteluun ja ohjaukseen liittyvän kunnallisen itsehallinnon sekä maankäyttö- ja rakennuslain kanssa. Neuvotteluvelvoitteen laajennus ja de facto veto- oikeuden muodostuminen maankäytön suunnitteluun sekä maa- ja vesialueiden käyttöön esitetyn mietinnön mukaisesti asettaisi saamelaisalueen kunnat eriarvoiseen asemaan maankäytön suunnittelussa verrattuna muihin kuntiin ja rapauttaisi kunnallista itsehallintoa.

Kuntien tulee olemaan vaikeaa, ellei mahdotonta osoittaa, että 9 § ja 9 a § neuvotteluvaatimukset ovat toteutuneet lakiesityksessä kuvatulla tavalla, mikäli neuvotteluissa kunta ei taivu saamelaiskäräjien vaatimuksiin.

Kunnan olisi myös kyettävä osoittamaan, että se on käytettävissä olevin keinoin vähentänyt toimenpiteistä aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia saamen kielille sekä saamelaisten oikeuksille ja edellytyksille ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan mukaan lukien perinteisiä elinkeinoja. Käytettävissä olevia keinoja ei ole rajattu esityksessä mitenkään. Koska käytettävissä olevia keinoja on rajaton määrä ja niiden soveltuvuutta, sekä riittävyttä kyetään arvioimaan vasta tulevien oikeustapauksien kautta, johtaa se siihen, että saamelaiskäräjien kanssa on saavutettava neuvottelutulos riippumatta siitä, onko se ristiriidassa muiden kuntalaisten oikeuksien ja etujen kanssa.

Alueidenkäytön suunnittelun vaikeuttaminen ja tosiasiallisen päätösvallan siirto kunnilta saamelaiskäräjille tulee laskemaan alueen kuntien elinvoimaisuutta, sekä estämään muun muassa alueen kunnille tärkeiden investointien toteuttamisen. Lakiesitys on myös karkeasti ristiriidassa perustuslaissa taatulle oikeudelle kunnalliseen itsehallintoon.

Enontekiön kunta pitää tärkeänä, että maankäytön suunnittelu ja ohjaus säilyvät edelleen kunnallisen demokraattisen ohjauksen piirissä, eikä hyväksy toimikunnan mietinnössä esitettyä muutosta neuvotteluvelvoitteeseen saamelaiskäräjälain pykälään 9 § eikä pykälän 9 § kohta a mukaista kirjausta, jolla heikennettäisiin tosiasiallisesti viranomaisten toimivaltaa koskien maa- ja vesialueiden käyttöä.

Enontekiöllä 18.3.2024

Petri Härkönen

kunnanjohtaja